

Αξιολόγηση του Φοιτητή: Πηγή Βελτίωσης της Αποτελεσματικότητας Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων

Λεωνίδα Κυριακίδη
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Πανεπιστήμιο Κύπρου

kyriakid@ucy.ac.cy

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ (ΚΕ.ΔΙ.ΜΑ.)
Σειρά ανοιχτών συζητήσεων του διδακτικού προσωπικού ΠΚ,
«Τρόποι Αξιολόγησης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση»

Πανεπιστήμιο Κύπρου
Τμήμα Επιστημών της Αγωγής

5 Δεκεμβρίου 2018, 15:00-17:00,
Αμφιθέατρο Β 224 (υπόγειο -2) Κτήριο ΟΕΔ-01,
Πανεπιστημιούπολη

Σκοπός της σημερινής παρουσίασης:

- αναγνώριση της αξιολόγηση του φοιτητή ως βασικού παράγοντα αποτελεσματικότητας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων
- παρουσίαση κάποια βασικών αρχών αξιολόγησης που συμβάλλουν στην προώθηση της ποιότητας του έργου ενός πανεπιστημίου
 - 1) Οι σημαντικότερες φάσεις μιας αξιολόγησης
 - 2) Αποφασίζοντας τον σκοπό
 - 3) Αξιοποίηση σύγχρονων τεχνικών αξιολόγησης
 - 4) Η δυναμική διάσταση της αξιολόγησης

Αξιολόγηση

«κάθε διαδικασία που δίνει πληροφορίες για τη σκέψη, την επίδοση και την πρόοδο των φοιτητών» (Crooks, 2001)

Αξιολόγηση

- Στη διαδικασία της αξιολόγησης αναγνωρίζουμε 4 βασικές πτυχές:

1. Προγραμματισμός / Κατασκευή Εργαλείων

- Η πτυχή αυτή αναφέρεται:
 - Στον καθορισμό του σκοπού για τον οποίο γίνεται η αξιολόγηση
 - Στον καθορισμό των στόχων που επιθυμούμε να αξιολογήσουμε
 - Στον καθορισμό των εργαλείων που θα χρησιμοποιήσουμε
 - Στην κατασκευή των εργαλείων με τρόπο που να διασφαλίζονται τα κριτήρια της αντιπροσωπευτικότητας, της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας

2. Χορήγηση Εργαλείων

- **Η πτυχή αυτή αναφέρεται:**
 - Στη συχνότητα χορήγησης του κάθε εργαλείου.
 - Στο χρόνο που αφιερώνεται για την πραγματοποίηση της αξιολόγησης.
 - Στις οδηγίες που δίνονται πριν ή κατά τη διάρκεια της χορήγησης.

3. Καταγραφή Αποτελεσμάτων

- Η πτυχή αυτή αναφέρεται:
 - Στη συχνότητα καταγραφής των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα διάφορα εργαλεία.
 - Στον τρόπο καταγραφής των αποτελεσμάτων.
 - Στη μορφή καταγραφής των αποτελεσμάτων.

4. Κοινοποίηση των Αποτελεσμάτων

- Η πτυχή αυτή αναφέρεται:
 - Στους αποδέκτες της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων.
 - Στη συχνότητα κοινοποίησης των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τα διάφορα εργαλεία ανά αποδέκτη.
 - Στον σκοπό της κοινοποίησης ανά αποδέκτη.
 - Στη μορφή/τρόπο κοινοποίησης των αποτελεσμάτων.
 - Στη χρήση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης από τους εμπλεκομένους.

Οι σκοποί της αξιολόγησης των φοιτητών

Οι κυριότεροι σκοποί της αξιολόγησης είναι:

1. να προσφέρει πληροφορίες για το πόσο ικανός είναι ένας φοιτητής σε σχέση με τους φοιτητές του έτους/τμήματός του (summative – συγκριτική αξιολόγηση)
2. να συμβάλει στην αυτο-αξιολόγηση του καθηγητή
3. να βοηθά τον καθηγητή στην επισήμανση και διάγνωση των διδακτικών αναγκών των φοιτητών του (formative - διαμορφωτική)
4. να παρέχει πληροφορίες για το πόσο καλά λειτουργεί ένα πρόγραμμα σπουδών ή/και ολόκληρο το τμήμα / πανεπιστημιακό ίδρυμα (evaluative).

Αποφασίζοντας το σκοπό

- Είναι σημαντικό ο κάθε καθηγητής να καθορίζει από την αρχή το σκοπό που επιθυμεί να πραγματοποιήσει μέσα από την αξιολόγηση των φοιτητών του.
- Ο καθορισμός του σκοπού της αξιολόγησης συνεπάγεται συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η αξιολόγηση και αφορούν:
 - στο πότε και πόσο συχνά γίνεται η αξιολόγηση
 - στο είδος, την ποικιλία, τη δομή και το περιεχόμενο των τεχνικών αξιολόγησης που θα χρησιμοποιηθούν
 - στη διαδικασία χορήγησης των εργαλείων
 - στον τρόπο καταγραφής και κοινοποίησης των αποτελεσμάτων
 - στη χρήση των αποτελεσμάτων από όλους τους εμπλεκομένους

Διαμορφωτική Vs Συγκριτική Αξιολόγηση

Η αναλογία του κήπου/ The Garden Analogy

Εάν σκεφτούμε τους φοιτητές μας ως φυτά...

Η συγκριτική αξιολόγηση των φυτών είναι η διαδικασία κατά την οποία απλώς τα μετρούμε. Μπορεί να είναι ενδιαφέρον να συγκρίνεις και να αναλύεις τις μετρήσεις, παρόλα αυτά, οι μετρήσεις αυτές δεν επηρεάζουν την ανάπτυξη των φυτών.

Η διαμορφωτική αξιολόγηση, από την άλλη είναι το ίδιο με το να ταΐζεις και να ποτίζεις τα φυτά ανάλογα με τις ανάγκες τους, επηρεάζοντας άμεσα την ανάπτυξή τους.

Αποφασίζοντας το σκοπό

- Η εκπαιδευτική έρευνα τονίζει τη σημασία του διαμορφωτικού σκοπού της αξιολόγησης αφού ο σκοπός αυτός συνδέεται άμεσα με την προσπάθεια για βελτίωση της μάθησης.
- Επομένως κάθε προσπάθεια για επίτευξη αποτελεσματικής αξιολόγησης στα πλαίσια της καθημερινής διδακτικής πράξης πρέπει να αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του διαμορφωτικού αυτού σκοπού.

Οι αρχές ενός δυναμικού μοντέλου διαμορφωτικής αξιολόγησης

1. Η αξιολόγηση ως αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας
2. Αξιολόγηση των φοιτητών με βάση την πορεία που ακολουθούν για να φτάσουν σε ένα αποτέλεσμα και όχι με βάση το αποτέλεσμα που κατέληξαν.
3. Ενεργός συμμετοχή των φοιτητών στη διαδικασία της αξιολόγησης
4. Αξιολόγηση της ικανότητας των φοιτητών να εφαρμόζουν τις γνώσεις που απέκτησαν σε άγνωστες γι' αυτά καταστάσεις

Τεχνικές Αξιολόγησης

➤ Οι τεχνικές αξιολόγησης μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής:

A) Γραπτή αξιολόγηση

B) Προφορική Αξιολόγηση

Γ) Εκτέλεση δραστηριοτήτων (performance test)

➤ Ένα άλλο κριτήριο ταξινόμησης των τεχνικών αξιολόγησης σχετίζεται με το αν διενεργείται ετεροαξιολόγηση ή αυτοαξιολόγηση του φοιτητή.

Εσείς ποια τεχνική χρησιμοποιείτε πιο συχνά;

Τεχνικές Αξιολόγησης

- Η χρήση διαφορετικών τεχνικών αξιολόγησης μας επιτρέπει να ελέγξουμε την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων που έχουμε συγκεντρώσει.
- Η επιλογή της τεχνικής ή των τεχνικών που θα χρησιμοποιηθούν εξαρτάται από τους στόχους που τέθηκαν, την εστίαση της αξιολόγησης (ατομική ή ομαδική) καθώς και το χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας.
- Η χρήση διαφορετικών τεχνικών διευκολύνει την αξιολόγηση των φοιτητών σε τακτά χρονικά διαστήματα και όχι μόνο στο τέλος μια ενότητας.

Τεχνικές Αξιολόγησης

➤ Επιπλέον κριτήρια διάκρισης των τεχνικών αξιολόγησης:

1. Ο **αριθμός των εξεταζόμενων** και συγκεκριμένα αν αναφερόμαστε σε ομαδική ή ατομική αξιολόγηση.
2. Η **δομή των ερωτήσεων** και κατ' επέκταση στο αν αναφερόμαστε σε ερωτήσεις (γραπτές ή προφορικές ή εκτέλεσης δραστηριοτήτων) από τις οποίες αναμένεται ένας συγκεκριμένος τρόπος αντίδρασης - απάντησης (π.χ. ερωτήσεις δεδομένης απάντησης ή “αντικειμενικού” τύπου) ή σε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.
3. Η **διαχρονική τους τοποθέτηση** και πιο συγκεκριμένα αν ανήκουν στο **παραδοσιακό** σύστημα αξιολόγησης ή αν αποτελούν τεχνικές που πρόσφατα έχουν αναπτυχθεί και χρησιμοποιηθεί για σκοπούς αξιολόγησης του φοιτητή (**σύγχρονες τεχνικές αξιολόγησης**).

Πίνακας Προδιαγραφών

- Ο πίνακας προδιαγραφών μας βοηθά να καταγράψουμε τόσο τις έννοιες που αξιολογούμε όσο και το επίπεδο στο οποίο θα γίνει η αξιολόγηση.
- Με βάση αυτό τον πίνακα, μπορεί να καταχωρηθεί η κάθε άσκηση και στη συνέχεια να ελεγχτεί η αντιπροσωπευτικότητα του δοκιμίου αλλά και η σχέση του με τους σκοπούς της διδασκαλίας μιας ενότητας.
- Η έμφαση που δίνεται σε κάθε τμήμα του πίνακα προδιαγραφών να σχετίζεται με τη σημασία που αποδίδεται σε κάθε στόχο και με το χρόνο και την προσπάθεια που καταβλήθηκε για την επίτευξή του

Τύποι ερωτήσεων

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

- Πολλαπλής επιλογής
 - Ορθό - Λάθος
- Σύζευξης/ Αντιστοίχισης
- Διάταξης/ Ιεράρχησης
 - Συμπλήρωσης
- Σύντομης απάντησης

ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του τύπου των ερωτήσεων μιας εξέτασης

- Ο σκοπός της αξιολόγησης
- Ο χρόνος που διαθέτουμε για καταρτισμό του δοκιμίου και για διόρθωση των απαντήσεων
- Ο αριθμός των φοιτητών
- Οι δεξιότητές μας στο να κατασκευάζουμε ερωτήσεις διάφορων τύπων

Τύποι ερωτήσεων

Θυμάμαι ότι:

- ✓ Επιδιώκω ένα συνδυασμό διαφορετικού τύπου ερωτήσεων
- ✓ Είναι προτιμότερο ο ίδιος στόχος να εξετάζεται από τουλάχιστον 2 ασκήσεις διαφορετικού τύπου
- ✓ Αποφεύγω ασκήσεις/ μέρη που αλληλοεξαρτώνται
- ✓ Αποφεύγω τη δυνατότητα επιλογής ασκήσεων εκτός και αν εξασφαλίσω ότι οι επιλογές που δίνονται εξετάζουν τον ίδιο στόχο
- ✓ Δίνω ξεκάθαρες οδηγίες για τον τύπο της άσκησης
- ✓ Κατασκευάζω ασκήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας

Σύγχρονες Τεχνικές Αξιολόγησης

Αξιολόγηση δημιουργικών εργασιών

- Διαφέρουν από τις συνηθισμένες γραπτές εργασίες ως προς το **σκοπό τους**, την **έκτασή τους**, τον **αριθμό των ατόμων που είναι δυνατόν να αναλάβουν τις εργασίες και τα μέσα που απαιτούνται** για την εκτέλεσή τους.
- Με την τεχνική αυτή είναι δυνατόν να αξιολογηθούν ειδικές ικανότητες των φοιτητών που δεν αναφέρονται στο περιεχόμενο ενός μόνο μαθήματος και αυτό θεωρείται ως ένα σημαντικό πλεονέκτημα.
- Όταν χρησιμοποιείται αυτή η μέθοδος αξιολόγησης, θα πρέπει να οριοθετούνται από την αρχή τόσο οι σκοποί της συγκεκριμένης εργασίας που θα αναλάβουν οι μαθητές όσο και τα κριτήρια με τα οποία θα κριθούν οι εργασίες τους.
- Τα κριτήρια μπορεί να διαφοροποιούνται από ομάδα σε ομάδα.

Σύγχρονες Τεχνικές Αξιολόγησης

Αξιολόγηση δημιουργικών εργασιών (συνέχεια)

- Μερικά από τα κριτήρια που μπορεί να χρησιμοποιηθούν στις περισσότερες εργασίες είναι:
 - 1) Τήρηση των αρχών και των διαδικασιών που προβλέπονται.
 - 2) Τήρηση χρονικών προδιαγραφών.
 - 3) Πηγές που χρησιμοποιήθηκαν ως προς την αντιπροσωπευτικότητά τους και ως προς το κύρος τους.
 - 4) Κύρος και αξιοπιστία μέσων, υλικών και διαδικασιών που χρησιμοποιήθηκαν.
 - 5) Επιχειρηματολογία, ιδέες, πρωτοτυπία κτλ.

Ανατροφοδότηση

Για να είναι αποτελεσματική η ανατροφοδότηση που δίνω στους φοιτητές, πρέπει να τους βοηθά να:

- ✓ Αναγνωρίσουν το επιθυμητό αποτελέσματα (μαθησιακός στόχος)
- ✓ Επεξεργαστούν στοιχεία για το πού βρίσκονται τώρα σε σχέση με το στόχο
- ✓ Κλείσουν το κενό μεταξύ των δύο

Αποτελεσματική Ανατροφοδότηση

Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να:

- Δίνεται έμφαση στο τι μαθαίνουμε (μαθησιακός στόχος) και πώς ξέρουμε ότι έχει επιτευχθεί (κριτήρια επιτυχίας)
- Παρέχεται ανατροφοδότηση **καθώς** ο φοιτητής μαθαίνει
- Παρέχονται πληροφορίες για το πώς και γιατί ο φοιτητής έχει ικανοποιήσει ή όχι τα κριτήρια
- Παρέχονται συγκεκριμένες στρατηγικές για το πώς ο φοιτητής μπορεί να βελτιωθεί
- Προσαρμόζεται στο γνωστικό επίπεδο του φοιτητή έτσι ώστε να είναι κατανοητή
- Να είναι περιγραφική

Κλείνοντας ...

Πού πηγαίνω;
Πού βρίσκομαι τώρα;
Πώς θα καλύψω το κενό ανάμεσα
στα δύο;

Συζήτηση

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας
